

на ринкову кон'юнктуру, враховувати ймовірність настання певних подій, визначати ризики і прогнозувати поведінку підприємства у разі зміни ситуації. При цьому основним завданням фінансового планування для сільськогосподарського підприємства має бути виявлення та мобілізація резервів збільшення прибутку за рахунок раціонального використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів[1, С. 85].

При розподілі прибутку та визначенні основних напрямів його використання з метою забезпечення фінансової безпеки аграрного підприємства насамперед необхідно враховувати рівень розвитку конкурентного середовища, який може впливати на обсяг та відновлення виробничого потенціалу господарства. При цьому необхідно враховувати соціальний аспект, оскільки нехтування соціальними питаннями може негативно відобразитися на роботі сільськогосподарського підприємства та призвести до погіршення його фінансової безпеки через зменшення прибутковості у зв'язку зі зниженням продуктивності праці робітників.

Література:

1. Приказюк О.В. Прибуток у формуванні фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств // Банківська справа. – 2009. – № 2. – С. 82-87.
2. Донець Л.І., Ващенко Н.В. Економічна безпека підприємства: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240с.
3. Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1(91). – С. 98 -103.
4. Тітова С.П. Основи формування фінансової складової економічної безпеки аграрних підприємств // Економіка АПК. – 2010. – №9. – С. 96 – 101.

Сергій Ткаченко, викладач

*Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна*

ФУНКЦІЯ БЮДЖЕТУВАННЯ В УПРАВЛІННІ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах розвитку ринкових відносин створено безліч систем управління технологічними процесами та систем управління підприємствами. Отриманий досвід в області створення систем управління дозволив сформулювати найважливіші вимоги до питань їх організаційного, інформаційного, математичного і технічного забезпечення.

В результаті прийнятих додаткових заходів із прискорення найбільш ефективного використання сучасних технічних засобів впроваджено в дію системи управління складними технологічними процесами. Отримані результати вигідно виділяються не тільки своїми кількісними, але і якісними характеристиками, розроблено нові методи створення систем управління і сформовані спеціалізовані колективи розробників таких систем.

Створення і широке впровадження систем управління – складова частина конкурентної стратегії підвищення ефективності інноваційного розвитку, що дозволяє зменшити витрати праці адміністративно-управлінського апарату на 80-90%. При цьому використання сучасних технічних засобів дозволяє підвищити якість управлінських функцій, які виконуються: робити розрахунки за декількома варіантами плану і обирати із них оптимальний; розрахувати завантаження обладнання і використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів; підвищити оперативність і достовірність бюджетної інформації тощо. Саме ці фактори обумовили значний економічний ефект від впровадження систем управління в цей час.

За оцінкою фахівців річний економічний ефект від функціонування впроваджених на підприємствах систем управління в період з 2003 по 2009 роки складає приблизно 2,0 млрд. грн. при витратах приблизно 5,0 млрд. грн. Заступник Голови правління із виробництва – технічний директор ВАТ «Конвеєрмаш» стверджує, що середній строк окупності витрат на заходи із впровадження систем управління склав 3,3 роки.

Вивчення практики функціонування систем управління на підприємствах машинобудівних галузей показує, що економічний ефект від використання таких систем обумовлений не тільки масштабами виробничо-збутової діяльності того або іншого підприємства, але і типом впровадженої системи управління підприємством, їх орієнтацією на вирішення задач визначеного класу. Так, в деяких системах управління економічний ефект забезпечується, головним чином, за рахунок вирішення задач обліку, в інших системах – за рахунок впровадження задач оперативного управління виробництвом і т.і.

Як відомо, якість управління багато в чому визначається якістю здійснення його основних функцій, зокрема, функції бюджетування. На жаль, бюджетування ще не у всьому відповідає вимогам, які висуваються до нього, оскільки існують недоліки в роботі планово-економічних відділів підприємств, які призводять до негативних наслідків. Іноді припускаються неточності і затримки при складанні бюджетів. Ці недоліки в основному спричинені тим, що планово-економічні відділи підприємств не мають достатньої і своєчасної інформації. Доволі часто-густо бюджетування не у всьому відповідає вимогам, які висуваються до нього, економічна обробка цифрового матеріалу буває поверхнева, деякі важливі показники діяльнос-

ті окремих ланок комерційно-виробничої діяльності підприємства взагалі відсутні, планові матеріали надходять з великим запізненням і не завжди точні.

Впровадження систем управління дозволяє перейти від одноваріантного до оптимального бюджетування, зміцнює цілеспрямованість і зведеність бюджетів підприємств, створює можливість в порівняно стислі терміни обробляти великий обсяг інформації і своєчасно передавати необхідні дані в центральні органи управління суб'єктами господарювання. В сучасних ринкових умовах неможливо здійснити ефективне управління комерційно-виробничою діяльністю, інноваційним розвитком в масштабі усього підприємства без впровадження системи управління. Тому створення системи управління виступає як дієвий інструмент, який дозволяє послідовно і більш науково управляти економікою підприємства, повніше використовувати переваги ринкового способу ведення процесу господарювання в здійсненні зведених програм інноваційного розвитку підприємств України і координування великих досліджень і розробок. До того ж, системи управління зміцнюють тенденцію до централізації, бо дозволяють оптимально вирішувати усі основні питання в центрі і спрямовувати усіх інших на виконання вироблених оптимальних рішень.

Разом з тим ієрархічна структура систем управління, які впроваджують на різних рівнях управління підприємствами, створює сприятливі умови для розвитку ініціативи на місцях, забезпечує оперативність і гнучкість в прийнятті управлінських рішень завдяки більш чіткому розподіленню області їх прийняття.

Окремі системи управління, які створюються – дуже дорогі, і надзвичайно важливим є те, щоб вони надавали максимально можливу віддачу. Однак практика останніх років показала, що поряд з високоефективними системами управління в промисловості зустрічаються системи, які мають доволі низьку економічну ефективність, а іноді і збиткові. Такі системи можливо назвати «псевдосистеми управління». Поява подібних систем обумовлено тим, що їх розробники, нехтуючи давно сформульованими принципами побудови систем управління, спрямували свої зусилля не на докорінне покращення системи управління інноваційним розвитком підприємства, а на вирішення окремих локальних задач. При цьому на системи управління перекладаються задачі у тому вигляді, в якому вони вирішувалися в традиційних умовах управління. В ряді випадків розробники не отримали очікуваного ефекту і від успішно працюючих систем управління.

Про причини недостатнього використання можливостей систем управління говорилося досить багато. Ці питання були в центрі уваги роботи Семінару «Фінансова діагностика компанії» (19 лютого 2009 року, м.

Київ), в роботі якого прийняли участь міністри і керівники відомств, підприємств, об'єднань, наукових закладів країни.

Що ж потрібно зробити для того, щоб запустити в дію невикористані резерви і різко підвищити ефективність систем управління, які розробляють?

1. З цією метою уявляється доцільним створення спеціального відділу, який сконцентрував би усі методичні і організаторські функції, пов'язані з проектуванням і впровадженням систем управління, а також забезпечив би координування розробок систем управління підприємств.

2. У зв'язку з тим, що особливу актуальність набула задача максимального скорочення періоду між народженням і практичною реалізацією нових науково-технічних (інноваційних) рішень, необхідно перейти до створення зведених систем управління, які об'єднують в собі системи управління проектуванням, технологічними процесами, виробництвом і збутом тощо. Зведені системи управління забезпечують ув'язку і впровадження процесів управління починаючи від складання первинних проектних бюджетів підрозділами підприємств до їх реалізації. Однак це тільки часткова інтеграція. Цей клас систем передбачає також і більш ефективну ув'язку процесів управління підприємством.

3. В основу методології створення систем повинне бути покладено наскрізне впровадження функцій управління підприємством за ієрархічними рівнями. Системи управління повинні бути побудовані за принципом замкненості контуру управління, охоплюючи в комплексі усі його основні функції (бюджетування, облік, аналіз тощо).

4. Зменшення вартості і скорочення строків розроблення систем управління вимагає більш широкого розгортання робіт із універсальності проектних рішень. В машинобудуванні, наприклад, за останні роки питома вага універсальних проектних рішень, які використовуються при створенні систем управління підприємствами, зростає з 5 до 40 %, що дозволило зменшити витрати на створення системи управління підприємством для одного підприємства в середньому на 37,8 %. Подальше підвищення рівня універсальності розробок за системами управління повинне ґрунтуватися на створенні універсальних адаптивних систем, а також державних і галузевих стандартів на форми планово-облікової документації, документообіг, системи класифікації і кодування інформації тощо.

Вирішення перерахованих проблем в комплексі з вирішенням проблеми кадрів і економічного стимулювання, безперечно, буде сприяти підвищенню науково-технічного (інноваційного) рівня робіт, які проводяться на підприємствах із створення систем управління та дозволить підняти на якісно нову ступінь загальний рівень управління інноваційним розвитком компаній.

Література:

1. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – К.: Лібра, 2003. – 704 с.
2. Друри К. Управленческий учёт для бизнес-решений: Учебник / Пер. с англ. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 655 с. – (Серия "Зарубежный учебник").
3. Карпова Т.П. Управленческий учёт: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ, 2003. – 350 с.
4. Хоуп, Джереми. За гранью бюджетирования. Как руководителям вырваться из ловушки ежегодных планов / Джереми Хоуп, Робин Фрейзер; пер. с англ. Р.В. Кашеева. – Москва: Вершина, 2007. – 272 с.: ил., табл.

*Антоніна Фаріон, аспірант
ДВНЗ “Київський національний економічний університет
імені В.Гетьмана”
м.Тернопіль, Україна*

ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ – ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

В Україні відбувається процес становлення ринкової економіки при одночасній інтеграції у глобальний економічний простір. На цьому етапі розвитку національна економіка є вразливою до дії зовнішніх і внутрішніх загроз. Суттєвий вплив на економічну безпеку суб'єктів господарювання та держави здійснює облік як інформаційна система.

Економічна безпека підприємств в конкурентному середовищі залежить від багатьох факторів, основними серед яких слід виокремити – бюджетний устрій в країні та бюджетний процес. Через бюджетний механізм здійснюються вплив на інші сфери економічної безпеки, зокрема фінансову та соціальну.

Проблеми економічної безпеки висвітлені у працях таких вітчизняних науковців О. Власика, А. Гальчинського, В. Геєця, Д. Ковальва, В. Сенчагова, В. Тамбовцева та інші.

Об'єктивними передумовами виникнення поняття “економічна безпека” є:

- різні рівні та типи економічного розвитку країн, регіонів, суб'єктів підприємницької діяльності;
- обмеженість економічних ресурсів;
- недосконалість ринкових механізмів.